

**ปัญหาสามหมู่น้ำกับการสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรี
ความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ**

นับตั้งแต่เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2489 ประเทศไทยได้เข้าร่วมมีบทบาทในกิจการระหว่างประเทศภายใต้กรอบของสหประชาชาติในหลายโอกาส โดยเฉพาะบทบาทในองค์กรหลักของสหประชาชาติ ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2493 ผู้แทนไทยได้รับตำแหน่งสมาชิกในคณะมนตรีภาวะทรัสตี¹ และในระหว่างปี พ.ศ. 2499-2500 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรวงศ์ไวยายากร ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสมัชชาแห่งสหประชาชาติ²

ภายหลังจากนั้นมา ประเทศไทยยังไม่มีโอกาสได้รับเลือกเป็นสมาชิกองค์กรหลักอื่น ๆ ของสหประชาชาติอีกเลย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นปีที่ 38 ของการเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ประเทศไทยได้มีความคิดที่จะเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ และร่วมส่งเสริมและรักษาสันติภาพของโลก จึงได้ริเริ่มที่จะเข้าสมัครแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในโควตาของเขตเอเชียที่กำลังจะว่างลง เนื่องจากประเทศปากีสถานจะสิ้นสุดสมาชิกภาพในปี พ.ศ. 2527

อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีความเหมาะสมที่จะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว เพราะประเทศไทยได้ยึดถือหลักกฎบัตรสหประชาชาติเป็นแนวปฏิบัติมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลไทยในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งได้กำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหประชาชาติไว้ในนโยบายต่างประเทศด้วย ดังเช่น ในช่วงการประกาศลงสมัครเป็นสมาชิก

¹พลตรีเชิดชาย เหล่าหล้า, สหประชาชาติ, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพินทยา, 2526), หน้า 460.

²Thailand Foreign Affairs Newsletters 14/84 (October 1984) : 1.

คณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งตรงกับสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้ "ข้อ 2 จะเคารพและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน"³

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีบทบาทในการส่งเสริม รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ดังเช่น 1) การจัดส่งกองกำลังทหารไปร่วมรบในสงครามเกาหลีใน พ.ศ. 2493 2) ได้รับเลือกเป็นผู้แทนพิเศษในคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหประชาชาติในปัญหาอังการี ระหว่างปี พ.ศ. 2499-2500 3) ในส่วนของปัญหากัมพูชา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ประเทศไทยได้รับความสำเร็จในการกดดันเวียดนามในทางการเมือง และในการเรียกร้องให้สมาชิกองค์การสหประชาชาติลงคะแนนสนับสนุนให้รัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยดำรงสมาชิกภาพในสหประชาชาติต่อไป 4) ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมวิสามัญเต็มคณะเกี่ยวกับปัญหานามิเนีย ในปีพ.ศ. 2527 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในช่วงการประกาศลงสมัครแข่งขันในครั้ง นี้ ได้มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น คือ กรณีพิพาทปัญหาสามหมู่นบ้าน ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวว่า เหตุการณ์ทั้งสองนี้มีความเกี่ยวพันกัน เพราะเกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกัน และที่สำคัญคือ กรณีพิพาทสามหมู่นบ้าน ทำให้โอกาสที่ไทยจะได้รับเลือกตั้งมีอัตราเสี่ยงมากขึ้น เนื่องจากลาวและพม่ามิตรได้พยายามขยายปัญหาพิพาทดังกล่าวออกไปเป็นเรื่องการเมือง ด้วยวิธีการโฆษณาชวนเชื่อว่าเป็นผู้รุกรานอธิปไตยของลาว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อขัดขวางการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย ในที่สุด รัฐบาลไทยได้ตัดสินใจยุติปัญหาสามหมู่นบ้านลง ด้วยการประกาศปรับกองกำลังทหารไทยออกจากสามหมู่นบ้านในที่สุด

³ศูนย์การศึกษาต่างประเทศ, รวมคำแถลงนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 - จนถึงปัจจุบัน, สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2531, หน้า 38.

แนวทางของการศึกษาในบทนี้ ก็คือ การสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรในคณะมนตรีความมั่นคง ได้รับความสำคัญมากเพียงไรในขณะนั้น ปัญหาสามหมุ่บ้านเกี่ยวโยงกับการสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงอย่างไร และการปรับกองกำลังทหารในสามหมุ่บ้านเกี่ยวข้องกับกาที่ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงหรือไม่ และเพราะเหตุใด

1. ไทยกับการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง

องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

ตามมาตราที่ 23 (1) ในกฎบัตรสหประชาชาติ ระบุว่า

คณะมนตรีความมั่นคง ประกอบด้วยสมาชิกแห่งสหประชาชาติจำนวน 15 ประเทศ โดยมีสาธารณรัฐประชาชนจีน ฝรั่งเศส สหภาพแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ และสหรัฐอเมริกา เป็นสมาชิกแบบถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง สมาชิกจะเลือกตั้งสมาชิกสหประชาชาติอื่น ๆ อีก 10 ประเทศ เข้าเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง โดยคำนึงเป็นพิเศษถึงการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิกสหประชาชาติในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ตลอดจนวัตถุประสงค์ประการอื่น ๆ ขององค์การ สำหรับสัดส่วนของจำนวนสมาชิกจะมีการแบ่งสรรตามเขตภูมิศาสตร์แบบเป็นธรรม⁴

ลักษณะการแบ่งสรรตามเขตภูมิศาสตร์ มีดังนี้

กลุ่มแอฟริกาและเอเชีย 5 ที่นั่ง

กลุ่มยุโรปตะวันออก 1 ที่นั่ง

⁴Davidson Nicol, "The Charter of the United Nations,"

กลุ่มลาตินอเมริกา 2 ที่นั่ง
 กลุ่มยุโรปตะวันตกและอื่น ๆ 2 ที่นั่ง⁵

ในการคัดเลือกประเทศสมาชิกสหประชาชาติเข้าเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของ คณะมนตรีความมั่นคง จะมีลักษณะเป็นการเสนอชื่อผู้สมัครแข่งขันขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ใน ฐานะตัวแทนของกลุ่มภูมิภาค ดังได้กล่าวมาแล้ว จากนั้น สมาชิกจะทำการคัดเลือกซ้ำในขั้น สุดท้ายโดยการลงคะแนนเสียง สมาชิกที่จะได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกแบบ ไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง จะต้องได้คะแนนรับรอง 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกใน สมาชิกสหประชาชาติ อนึ่ง ในการคัดเลือกนั้น รัฐสมาชิกจะคำนึงว่า ประเทศสมาชิกที่พวกเขา เลือกขึ้นมานั้นจะต้องมีทั้งเอกอัครราชทูตที่มีความสามารถและมีคณะทำงานที่มีขนาดใหญ่เพียงพอ ด้วย เนื่องจากคณะทำงานเหล่านั้นจะต้องปฏิบัติงานให้กับประธานคณะมนตรีความมั่นคง และ อาจจะถูกเรียกปฏิบัติงานในช่วงวิกฤตการณ์ด้วย

ความริเริ่มในการสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง

ความคิดที่จะลงสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งเกิดขึ้น เมื่อต้นปี พ.ศ. 2527 เป็นการริเริ่มของข้าราชการประจำ โดยได้รับความสนับสนุนจาก พลอากาศเอก สิทธิ เศวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ความคิดดังกล่าว เริ่มเป็นรูปธรรมขึ้นในช่วงที่ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมวิสามัญเต็มคณะเกี่ยวกับปัญหานามิเบีย ที่กรุงเทพฯ (ระหว่างวันที่ 21-25 พฤษภาคม 2527) ภายหลังจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศได้หารือร่วมกับหม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรของไทย ประจำสหประชาชาติ (ซึ่งเดินทางมาร่วมการประชุมดังกล่าว) ถึงความเหมาะสมที่ไทยจะลง สมัครในครั้งแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งการตัดสินใจลงสมัครให้

⁵ Ibid., p. 43.

นายพล ลูซากา ประธานการประชุมปัญหานามิเบีย และประธานสมัชชา สหประชาชาติ สมัยประชุมประจำปีที่ 39 ได้ทราบเป็นคนแรก สาเหตุที่ไทยต้องเร่งประกาศในทันทีเนื่องจากมองโกเลียได้ลงสมัครก่อนแล้วตั้งแต่ต้นปีและไทยต้องการให้ประเทศต่าง ๆ เห็นว่า การสมัครในครั้งนี้เป็นความริเริ่มของไทยเอง*

สำหรับเหตุผลในการลงสมัครในครั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศชี้แจงดังนี้

1. ไทยให้ความสำคัญยิ่งต่อปัญหาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคง เป็นเวทีระหว่างประเทศที่อภิปรายในเรื่องเหล่านี้
2. ไทยเชื่อมั่นว่าจะสามารถมีบทบาทสร้างสรรค์ในคณะมนตรีความมั่นคง ตามหลักการและวัตถุประสงค์ของกฎบัตรสหประชาชาติ
3. ตั้งแต่ได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ เมื่อปีพ.ศ. 2485 (1946) ไทยยังไม่เคยเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง^๕

นอกจากนี้ยังมีบุคคลต่าง ๆ ได้ให้ความเห็นประการอื่น ๆ ด้วย ดังเช่น

1. พลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา กล่าวว่า
การเข้าเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติของไทยในขณะนั้น กระทรวงการต่างประเทศตั้งใจจะทดสอบดูว่าฐานะการทูตและการเมืองระหว่างประเทศของไทยขณะนั้นเป็นที่ยอมรับเพียงใด ตำแหน่งมีเกียรตินี้

*ในขณะนั้น กระทรวงการต่างประเทศได้เชิญเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรสหรัฐฯ ประจำสหประชาชาติ นาง Jeane Kirkpatrick มาเยือนไทย หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี ให้เหตุผลว่า "เราควรต้องรีบประกาศเสียก่อน เพราะไม่เช่นนั้นจะสื่อให้เห็นคล้าย ๆ กับว่า สหรัฐฯ มาชี้ให้เราสมัคร เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว แทนที่จะเป็นผลได้ จะกลายเป็นผลเสีย" (สัมภาษณ์ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532).

^๕สยามจดหมายเหตุ ปีที่ 9 ฉบับที่ 21 (18-24 พฤษภาคม 2527) : 563.

ถ้าไทยได้มากก็จะเพิ่มเกียรติ ศักดิ์ศรีของประเทศไทยในประชาคมโลกให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และการดำเนินการทูตระหว่างประเทศของไทยก็จะมีน้ำหนัก เป็นที่ยอมรับทั่วไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต"⁷

2. นายสารสิน วีระผล กล่าวว่า "การที่ไทยเข้าสมัครแข่งขันในครั้งนี เพราะต้องการมีบทบาทที่กว้างขวางขึ้นในกิจการระหว่างประเทศ"⁸

3. หม่อมหลวง นีรพงศ์ เกษมศรี กล่าวว่า
แนวโน้มนั้นปรากฏเด่นชัดว่าโลกเรานั้นต้องพึ่งพากันเองมากขึ้น หมายความว่าต่างคนต่างหันหน้าเข้าหากันมากขึ้น วิธีทางระหว่างประเทศมีแนวโน้มไปสู่ multilateral approach มากขึ้นทุกวัน การที่จะทำอะไรโดยเอกเทศนั้น ก็ยังมีบ้างแต่มีจะไม่ค่อยได้ผล ทวิภาคีนั้นยังมีอยู่มากและก็ได้ผล แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาหลายอย่าง รวมทั้งปัญหาความมั่นคงที่จะต้องพึ่งพาอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น multilateralism นั้นเป็น concept หรือว่า idea หรือว่า เป็นหลักการที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นจริงและก็มีคามจำเป็นสำหรับโลกมากขึ้นด้วย ...ทำให้เราอยู่อย่างสันโดษไม่ได้อีกต่อไป"

การรณรงค์หาเสียง

การรณรงค์หาเสียงเพื่อการสมัครในครั้งนี ได้ทำขึ้นอย่างกว้างขวางทั้งโดยกระทรวงการต่างประเทศและโดยสถานทูตไทยในต่างประเทศ หม่อมหลวงนีรพงศ์ กล่าวว่า

⁷สัมภาษณ์ พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา, 27 พฤศจิกายน 2534.

⁸"Laos likely to take dispute to United Nations," The Nation (24 August 1984) : 5.

⁹สัมภาษณ์ หม่อมหลวง นีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

วิธีการที่เราใช้กันอยู่ทั่วไปก็คือ การหาเสียงทั้งที่กรุงเทพฯ ที่นิวยอร์ก และก็ส่งคณะผู้แทนไปตามนครหลวงของประเทศต่าง ๆ แล้วก็พยายามโน้มน้าวให้เขาลงคะแนนเสียงให้เรา สำหรับที่กรุงเทพฯนี้เป็นศูนย์กลางของการติดต่อ เพราะว่าสถานทูตประจำอยู่ที่นั่นมากมาย ...ที่นิวยอร์กนั้นไม่ต้องพูดถึง เพราะทั้ง ยู.เอ็น. ประจำอยู่ที่นั่น ฉะนั้นก็เป็นแหล่งซึ่งเราใช้ในการรณรงค์หาเสียง¹⁰

ส่วนการส่งคณะผู้แทนไทยไปหาเสียงในประเทศต่าง ๆ นั้น พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา กล่าวว่า

เราก็จัดเป็นทีมใหญ่ออกไปหาเสียงแต่ละภูมิภาค อย่างท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ร้อยตรี ประพาส ลิมปะพันธุ์) ก็ออกไปหาเสียงแถบประเทศอาหรับ ซึ่งท่านไปติดต่อบ่อย ๆ ...มอบหมายให้เอกอัครราชทูตอีก 3 ท่าน ไปหาเสียงในแอฟริกา คือ เอกอัครราชทูตอรุณ (ภาณุพงศ์) เอกอัครราชทูตประชา (คณะเกษม) ซึ่งเป็นอธิบดีกรมเศรษฐกิจ คณะเทศ (บุญนาค) ซึ่งเป็นรองปลัดกระทรวง (การต่างประเทศ แต่การที่เราจะไปหาเสียงหมดทุกประเทศ ย่อมเป็นไปได้ ถ้ารู้ว่าประเทศไหนที่ยังมีข้อสงสัยอยู่ เราก็พยายามไปหาประเทศนั้น ...ผมเองก็ไปที่ลาตินอเมริกา ... 4 ประเทศด้วยกัน คือ บราซิล อูรุกวัย เวเนซุเอล่า และจาไมกา ทุกคนที่ไปก็มีสารส่วนตัวของผมเป็น special envoy ...ตอนสุดท้าย ผมก็ได้ให้ท่านปลัดอาสา กับคุณนิตย์ (นิบูลสงคราม) ไปประเทศอินเดีย มอสโคว์ และบางประเทศในยุโรปตะวันตก¹¹

¹⁰ สัมภาษณ์ หม่อมหลวง ฬีรพงศ์ เกษมศรี.

¹¹ "คำสัมภาษณ์ ของ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเนื่องในโอกาสที่ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกไม่ประจำของคณะมนตรีความมั่นคงฯ," สราญรมย์ ปี 2528, หน้า 14.

หม่อมหลวง พีรพงศ์ เกษมศรีได้เล่าถึงเทคนิควิธีการหาเสียงของไทยในขณะนั้นสรุปพอเป็นสังเขปดังนี้

- 1) ใช้วิธีการโน้มน้าวสหภาพโซเวียตให้ทุ่มเทการสนับสนุนเอธิโอเปีย (ซึ่งเป็นประเทศสังคมนิยมที่ลงสมัครพร้อมมองโกเลีย) ให้ได้ชัยชนะ เพราะขณะนั้น โอกาสที่ทั้งสองประเทศจะได้รับเลือกพร้อมกันมีน้อยมาก ทั้งนี้ ฝ่ายตรงข้าม (ไทย) จะช่วยให้เอธิโอเปียชนะ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน แต่โซเวียตไม่ยอมรับ
- 2) เวลาหาเสียง จะไม่พูดจาก้าวร้าวหรือในทางไม่ติดต่อมองโกเลีย
- 3) ในเรื่องบทบาทของไทย เราต้องย้ายอยู่เสมอว่า เราเข้าไปเพื่อหวังที่จะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างหลาย ๆ กลุ่ม ช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบา ในทางรวมขอม
- 4) วิธีการทำงานของไทย เมื่อมีปัญหาระหว่างประเทศเกิดขึ้นนั้น เราจะยึดหลัก เหตุและผล มีความเที่ยงธรรม เป็นกลางและเป็นอิสระ
- 5) โน้มน้าวประเทศที่สาม ที่สนใจจะแข่งขัน เพื่อไม่ให้เขาเสนอตัวเข้ามาในระหว่างที่ผลการลงคะแนนเสียงยังไม่มีผู้แพ้-ผู้ชนะ

2. ปัญหาสามหมู่บ้านกับการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง

ปัญหาสามหมู่บ้านและการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง เป็นเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ ที่หลายคนอาจจะมองว่าไม่ควรนำมาเกี่ยวข้องกัน แต่จากปัจจัยหลาย ๆ ประการที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้น ชี้ให้เห็นว่า เหตุการณ์ทั้งสองมีความเกี่ยวข้องกัน ประการแรก คือ เหตุการณ์ทั้งสองเกิดขึ้นในระยะเวลาดียวกันและดำเนินควบคู่กันมาตลอด ประการที่สอง คือ ปัญหาสามหมู่บ้านเป็นกรณีพิพาททางพรมแดนระหว่างประเทศ แต่ลาวพยายามเบี่ยงเบนปัญหาออกไปเป็นลักษณะว่า ไทยรุกรานอธิปไตยของลาว ในขณะที่ผู้จะเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง จะต้องเป็นผู้รักษสันติภาพและไม่ใช้กำลังในการแก้ปัญหา ประการที่สาม คือ ในการแข่งขันชิงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง ไทยมีคู่แข่งจากเขตเอเชียด้วยกัน คือ มองโกเลีย ซึ่งสังกัดอยู่ในค่ายสังคมนิยมเช่นเดียวกับลาว จากข้อสังเกตในเบื้องต้นดังกล่าวมา จึงพอจะกล่าวได้ว่า เหตุการณ์ทั้งสองน่าจะมีความเกี่ยวข้องกัน ส่วนข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างไรนั้น จะเห็นได้จากทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

1. พลอากาศเอก สิทธิ เศวตศิลา ได้ตระหนักว่า ปัญหาสามหมูบ้าน จะเป็นอุปสรรคต่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง มาตั้งแต่เดือนกันยายน 2527 ซึ่งเป็นช่วงใกล้การประชุมสมัชชา สหประชาชาติ แล้ว โดยให้ความเห็นว่า กรณีพิพาทปัญหาสามหมูบ้านระหว่างไทยและลาวอาจจะสร้างความยุ่งยากให้แก่ไทย ในการแข่งขันเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรในคณะมนตรีความมั่นคง¹² ต่อมา ภายหลังจากไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงแล้ว ท่านได้ให้ความเห็นในทำนองเดียวกันว่า

เรื่องที่น่าหนักใจมากที่สุด เห็นจะเป็นปัญหาที่ฝ่ายตรงข้ามพยายามบั่นทอนการที่เราจะได้รับเลือกตั้ง โดยนำเอาปัญหาสามหมูบ้านมาเป็นเรื่องใหญ่ อันนี้ก็เป็นเรื่องใหญ่ซึ่งจำเป็นจะต้องแก้ไข หลังจากหาเสียงแล้ว เราก็รู้สึกว่ามีประเทศต่าง ๆ เข้าใจประเทศไทยดีขึ้น ถ้าไม่มีปัญหาลาวเราก็คงจะไม่มีปัญหามากมาย¹³

2. หม่อมหลวงพิรพงศ์ เกษมศรี ให้ความเห็นว่า

การเกิดปัญหาสามหมูบ้านนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาหาเสียงของเรามากที่สุด... เขา (ลาว) พยายามจะให้มีการประชุมคณะมนตรีความมั่นคง เพื่อจะประณามประเทศไทยต่อหน้าชาวโลก ...อันนี้มีผลกระทบต่อการศึกษาหาเสียงของเราอย่างมาก ... ประเทศเพื่อนบ้านของเรา เขาอ้างว่าเราเป็นฝ่ายกระทำผิด ถ้าข้อนี้เป็นจริง หรือว่ามีคนเชื่อว่าเป็นอย่างนั้นจริง ถ้าประเทศส่วนใหญ่เขาคิด เชื่อว่าเป็นอย่างนั้นจริงแล้ว ก็ทำให้ credibility ตกต่ำ โดยที่การเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง ส่วนมากก็จะต้องไปพยายามแก้ไขปัญหานั้น ในเมื่อ credibility ของเรากับประเทศเพื่อนบ้านของเราถูกกระทบกระเทือน ถ้าคนอื่น

¹² "Border dispute may stall Thailand's U.N. drive,"

Bangkok Post (20 September 1984) : 4.

¹³ "คำสัมภาษณ์ ของหม่อมราชวงศ์มนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ....," หน้า 15.

หลงเชื่อที่เขากล่าวหาแล้ว มันย่อมสะท้อนมาถึงโอกาสที่เราจะได้รับเลือกตั้งโดยปริยายหนีไม่พ้น¹⁴

3. นายสมพงษ์ ฝ้ายจำปา ให้ความเห็นว่า

ลาวพยายามเอาสามหมูบ้านมาโยงกับการสมัคร... เราคิดจะสมัครก่อนฝ่ายทหารเข้าไปในสามหมูบ้าน ... ปัญหาสามหมูบ้านที่เกิดขึ้นต่างหากที่มา complicate การสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรี ถ้าเราไม่ได้แสดงว่าชื่อเสียงเราย่อยยับ ... แต่การที่เราได้เป็นผลสองต่อที่ทำให้ลาวและเวียดนามผ่อ คือเป็นการยอมรับของประชาคมโลกว่า เราเป็นชาติที่รักสันติ สามารถที่จะเป็นตุลาการในเรื่องที่เป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศในโลกได้¹⁵

4. นายสารสิน วิระผล ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจที่มีความเป็นไปได้ประการหนึ่งที่ทำให้ลาวยังโงมตีไทยในกรณีพิพาทสามหมูบ้านต่อไป ก็คือ เจตนาของลาวที่จะขัดขวางประเทศไทยไม่ให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ลาวได้นำเรื่องเสนอให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาในช่วงเวลาที่ใกล้จะมีการลงคะแนนเสียง โดยมีเจตนาที่จะก่อผลกระทบต่อไทยในทางบั่นทอนจำนวนคะแนนเสียงสนับสนุนไทย เพื่อไม่ให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง¹⁶

ส่วนนักการทูตต่างประเทศก็ได้ให้ความเห็นในทำนองเดียวกันดังนี้

5. Mrs. Jeane Kirkpatrick เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรสหรัฐ ประจำสหประชาชาติ ในขณะนั้น กล่าวว่า "ตนเกรงว่า เรื่องนี้จะเป็นความพยายามของสมาชิก

¹⁴สัมภาษณ์ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

¹⁵สัมภาษณ์ สมพงษ์ ฝ้ายจำปา, อธิปไตยปริทัศน์, 8 สิงหาคม 2534.

¹⁶Sarasin Viraphol, "Reflections on Thai-Lao Relations,"

สหประชาชาติประเทศหนึ่งที่มีมุ่งใช้คณะมนตรีความมั่นคงเป็นเวทีแสดง เพื่อจุดมุ่งหมายทางการเมืองในช่วงเวลาสั้น ๆ เพื่อบ่อนทำลายการสมัครแข่งขันของไทย"¹⁷

6. Mr. Kishore Mahbubani เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรสิงคโปร์ประจำสหประชาชาติ เรียกการดำเนินการของลาวว่าเป็น "วิกฤตการณ์ที่ถูกปั้นแต่ง" ขึ้น (a manufactured crisis) ซึ่งจะหายไปในวันที่ที่การเลือกตั้งสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงสิ้นสุดลง¹⁸

จากทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ดังได้กล่าวมา จัดได้ว่ามีความสอดคล้องกันในแง่ที่ว่าลาวได้ใช้ปัญหาสามหมู่บ้านเป็นเครื่องมือในการโฆษณาโจมตีไทยโดยมีเจตนาเพื่อขัดขวางการสมัครแข่งขันเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย ทำให้ไทยตกอยู่ในสภาวะยุ่งยากที่สุดในช่วงเดือนตุลาคม 2527 เพราะเป็นช่วงที่มีการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติประจำปีครั้งที่ 39 และเป็นช่วงใกล้การเลือกตั้งสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง แผนการขัดขวางของฝ่ายลาวนี้ นายอรุณ ภาณุพงศ์ เรียกว่าเป็น "การตามติด" (follow-up) หมายความว่า เขาได้เรื่องอะไรที่มีปัญหาสำหรับเราหน่อย เช่น เรื่องที่เรามีปัญหาสามหมู่บ้านกับลาว ซึ่งปัญหานี้ในข้อเท็จจริงไม่ใช่ว่าเราต้องการเอาดินแดนของใคร ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่าสันปันน้ำซึ่งแบ่งดินแดนในช่วงสามหมู่บ้าน ที่จังหวัดอุตรดิตถ์นั้นอยู่ตรงไหน เราเสนอให้คนกลางหรือ สหประชาชาติหรือผู้เชี่ยวชาญมาดู ลาวก็ไม่เอา ไม่ยอมรับ ทำไมเขาจึงไม่ยอม ก็เพราะเขาใช้วิธีที่เรียกว่า การตามติด ไล่จี้อยู่เรื่อย พื้นที่แค่ 13 ตารางกิโลเมตร (19 ตารางกิโลเมตร) เท่านั้น เราจะเอาไปทำไมถ้าเป็นดินแดนของคนอื่นเขา เราไม่ต้องการดินแดนของคนอื่น แต่

¹⁷"Security Council to hear Laos' border complaint,"

The Nation (10 October 1984) : 5.

¹⁸O.C. Doelling, "No shortage of drama at the Security Council," Bangkok Post (22 November 1984) : 4.

เขาตามจียกเป็นเรื่องใหญ่ทั้งในสหประชาชาติและที่อื่น ๆ เพื่อชี้ให้เรื่องนี้เป็นจุดที่รังความเรา
อยู่เรื่อย¹⁹

สำหรับเจตนาและแผนการของลาวและพันธมิตรในการขัดขวางการสมัครของไทย
มีดังนี้

1. ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในวันที่ 22 ตุลาคม 2527
นายพูน สีปะเสิด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลาวได้กล่าวแถลงการณ์โจมตีว่าไทย
รุกรานอธิปไตยของลาว และระบุว่า ผู้นำทหารของไทย พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก เป็นผู้สั่งการ
ให้ทหารบุกสามหมู่บ้าน ในขณะเดียวกัน ก็ได้กล่าวพาดพิงถึงเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรี
ความมั่นคงของไทย และว่ามองโกเลียมีความเหมาะสมที่จะได้รับเลือกมากกว่าไทย ดังนี้

ผู้แทนลาวเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อเสนอของสาธารณรัฐประชาชนมองโกเลียที่
เสนอต่อที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วย การจัดทำสนธิสัญญาไม่รุกราน
และไม่ใช้กำลังต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งเป็นการส่งเสริม
สิทธิของประชาชนที่จะมีสันติภาพและความร่วมมือระหว่างประเทศ ข้อเสนอดังกล่าว
แสดงให้เห็นว่า สาธารณรัฐประชาชนมองโกเลียเป็นผู้สมัครที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะ
ได้รับเลือกเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรประจำคณะมนตรีความมั่นคง

และได้กล่าวถึงปัญหาสามหมู่บ้านว่า

ปัญหาสามหมู่บ้านที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นเพียงเหตุการณ์ปะทะกันตามชายแดน
ธรรมดาและไม่ใช้กรณีพิพาททางพรมแดนแบบธรรมดา ที่อาจเกิดขึ้นระหว่าง
ประเทศเพื่อนบ้าน แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการรุกรานและเมิดอธิปไตย และ
บูรณภาพแห่งดินแดนของลาว โดยมีการเตรียมการล่วงหน้า ซึ่งเป็นการละเมิด
แถลงการณ์ร่วมระหว่างไทยและลาว เป็นการยั่วยุให้เกิดการเผชิญหน้ากันใน
ภูมิภาคและเป็นการละเมิดหลักการตามกฎบัตรแห่งสหประชาชาติ ด้วยการกระทำ

¹⁹ อรุณ ภาณุพงศ์, "การทูตและการระหว่างประเทศ," หน้า 79.

ดังกล่าวนี้ จึงน่าสงสัยว่าประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกสหประชาชาติจะเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมเพียงใด ในการเสนอตัวเข้าแข่งขัน เพื่อเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวร ในคณะมนตรีความมั่นคง²⁰

2. ลาวและพันธมิตรได้วางแผนการขัดขวางการสมัครของไทยอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน คือ วันที่ 1 ตุลาคม 2527 ลาวได้เสนอปัญหาสามหมู่บ้านเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เพื่อให้ที่ประชุมประณามไทยที่ได้บุกยึดดินแดนลาว

วันที่ 2 ตุลาคม 2527 ผู้แทนลาวได้วางอุบายโจมตีและประณามไทยในที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ (ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป) แต่แผนการของลาวไม่เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากไทยตัดสินใจประกาศปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้านก่อนหน้าการออกแถลงการณ์โดยผู้แทนลาว ทำให้การโจมตีขาดความน่าเชื่อถือไป

อย่างไรก็ตาม ลาวยังไม่ละความพยายาม โดยในวันที่ 3 ตุลาคม 2527 นายกิตทอง วงศ์ไชย เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรลาวประจำสหประชาชาติ ได้ยื่นบันทึกร้องต่อประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ขอให้เปิดประชุมฉุกเฉินเพื่อพิจารณาปัญหาพิพาทสามหมู่บ้าน โดยให้เหตุผลว่า ไทยได้ละเมิดอธิปไตยเหนือดินแดนของลาวอย่างมีการไตร่ตรองไว้ล่วงหน้า

วันที่ 5 ตุลาคม 2527 ประธานคณะมนตรีความมั่นคง Mr. Basile Guissou จากบรูกินาร์ ฟาโซ ได้ทำการหารือแยกระหว่างผู้แทนฝ่ายลาวและฝ่ายไทย ในปัญหาความขัดแย้งสามหมู่บ้าน ที่สหประชาชาติและได้หารือกับสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงอีก 14 ประเทศด้วย

²⁰Ministry of Foreign Affairs Laos People's Democratic Republic, The Question of the Thai Aggression on June 6, 1984 against Lao Territory before the Security Council of the United Nations, (Vientiane : October 1984), pp. 5-10.

วันที่ 9 ตุลาคม 2527 ประธานคณะมนตรีความมั่นคงได้เปิดการพิจารณาปัญหาสามหมู่บ้าน การประชุมสิ้นสุดลงโดยไม่มีแถลงการณ์ทั้งจากคณะมนตรีความมั่นคงหรือประธานคณะมนตรีความมั่นคง แต่ปัญหานี้จะยังอยู่ในระเบียบวาระการพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคงต่อไป²¹

อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้าที่แผนการของลาวจะดำเนินตามกำหนดการดังกล่าวนี้ ฝ่ายลาวได้วางแผนการเดิมไว้อย่างแยบยล ดังคำชี้แจงของหม่อมหลวงหิรัญศักดิ์ เกษมศรีต่อที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคง ว่า

ผู้แทนไทยได้ล่วงรู้อุบายของลาวในการขัดขวางการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย โดยฝ่ายลาวได้รับคำบงการจากฝ่ายที่สาม เพื่อวางแผนให้การเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง เกิดขึ้นพร้อมกับการพิจารณาปัญหาสามหมู่บ้านในคณะมนตรีความมั่นคง ทั้งนี้ ลาวหวังหาประโยชน์จากการสร้างทำให้ที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดมีท่าทีต่อต้านไทย จากนั้นก็พยายามขอให้คณะมนตรีความมั่นคงเปิดการพิจารณาปัญหาสามหมู่บ้านในเวลาเดียวกันกับการจัดการเลือกตั้งในสมัยชัชวาลประชาชาติ อุบายดังกล่าวได้ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อวันเลือกตั้งใกล้เข้ามา ฝ่ายไทยจึงได้ริเริ่มแก้ปัญหโดยสันติวิธี เพื่อปิดเป้าปัญหา ผู้วางแผนการดังกล่าวตกอยู่ในสภาพตีหน้าไม่สนิทและได้เลื่อนกำหนดการตามแผนเดิมเข้ามา โดยขอให้คณะมนตรีความมั่นคงเปิดประชุมให้เร็วขึ้น²²

²¹ สยามจดหมายเหตุ ปีที่ 9 ฉบับที่ 44 (26 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2527) :

²² "The Question of the Aggression on June 6 . . .," pp. 44.

อนึ่ง ความพยายามของฝ่ายลาว และพันธมิตรในการทำลายชื่อเสียงและภาพพจน์ของไทยนี้ ได้ดำเนินต่อเนื่องมาโดยตลอด นับตั้งแต่เกิดปัญหาสามหมุ่มบ้าน จนกระทั่งการเจรจาครั้งที่ 2 ล้มเหลว การที่ลาวมีท่าทีแข็งกร้าวในการเจรจาครั้งที่ 2 และไม่ยอมประนีประนอมกับไทยนั้น พลอากาศเอกสิทธิ เศรษฐศิลา กล่าวว่า "ลาวพยายามให้ (ปัญหา) ยืดเยื้อ ไม่ให้จบ ลาวไม่ยอมเจรจา ดึงปัญหาไว้เพื่อโจมตีเรา"²³

รัฐบาลลาวได้ปลุกระดมมวลชน และ โฆษณาชวนเชื่ออย่างกว้างขวางและรุนแรง ตลอดระยะเวลาที่เกิดปัญหาสามหมุ่มบ้าน ดังเช่น การออกแถลงการณ์ประณามไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศลาว การออกไปปลิว การโฆษณาผ่านทางวิทยุและหนังสือพิมพ์ การชุมนุมประท้วง การเชิญผู้แทนทางการทูตต่างประเทศ และสื่อมวลชนต่างประเทศเข้าฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาสามหมุ่มบ้าน โดยกระทรวงการต่างประเทศลาว การใช้สถานทูตลาวในต่างประเทศโจมตีไทย การใช้สถานทูตลาวในไทยโจมตีไทยเอง ตลอดจนการออกเอกสารเวียนถึงสมาชิกสหประชาชาติ

ท่าทีแข็งกร้าวของลาวได้รับการส่งเสริมจากเวียดนามเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้นำลาวตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเวียดนาม อิทธิพลดังกล่าวนี้มีความรุนแรงมากกว่าความรู้สึกชาตินิยมของชาวลาวเอง นายสมพงษ์ ฝ่ายจำปา กล่าวว่า

กรณีสามหมุ่มบ้าน ... รัฐบาลลาวภายใต้การนำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวใช้อ้างเหตุขึ้นมาเป็นข้อที่จะเรียกร้องความสนใจและความสนับสนุนจากประชาชนลาวว่า ถูกรัฐบาลไทยรังแก ... การที่ประชาชนลาวไปสนับสนุนรัฐบาล ไปให้ความร่วมมือกับรัฐบาลนั้น ไม่ได้หมายความว่า เขาเห็นดีเห็นด้วยกับการปกครองหรือชี้นำ แต่เขาเห็นว่า การที่ประเทศหนึ่งมามีกรณีพิพาทเรื่องอธิปไตย เรื่องดินแดนนั้นเป็นสิ่งที่เขายอมรับไม่ได้ ... กรณีนี้จบไป ก็มีได้หมายความว่า รัฐบาลนี้กับประชาชนลาวจะผูกโยงกันต่อไป นี่ผมมองจากคนที่อยู่ในเมืองลาว แล้วก็มองให้รัฐบาลไทยเห็นในช่วงนั้น²⁴

²³ สัมภาษณ์ พลอากาศเอกสิทธิ เศรษฐศิลา, 27 พฤศจิกายน 2534.

²⁴ สัมภาษณ์ สมพงษ์ ฝ่ายจำปา, 8 สิงหาคม 2534.

ทางฝ่ายไทยได้มีการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ตอบโต้ลาว เพื่อรักษาภาพพจน์ของไทย โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดประชุมผู้แทนส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนขึ้นในวันที่ 15 และ 20 มิถุนายน 2527 เพื่อพิจารณาแนวทางในการประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติการทางจิตวิทยาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ให้อยอมรับความชอบธรรมและความถูกต้องของการดำเนินการของฝ่ายไทย 2) เพื่อป้องกันกระแสความรุนแรงจากการโฆษณาชวนเชื่อและป้องกันการดำเนินงานของสื่อมวลชน ซึ่งจะทำให้สถานการณ์ตึงเครียดเพิ่มขึ้น และ 3) เพื่อให้เกิดภาพพจน์ว่าไทยดำเนินนโยบายโดยอิสระ มิได้เป็นเครื่องมือของใครและไม่ประสงค์ให้ใครเข้าแทรกแซง หรือมีบทบาทแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ประชาชนลาว ผู้อยู่เบื้องหลัง ประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ประชาชนในพื้นที่สามหมูบ้าน และประชาชนไทย²⁵

3. การปรับกองกำลังทหารในสามหมูบ้านกับการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง

แม้บุคคลหลายฝ่ายจะมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ลาวและเวียดนามมีแผนการขยายปัญหาสามหมูบ้านเป็นเรื่องทางการเมือง เพื่อขัดขวางการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย แต่ปัญหามีอยู่ว่า การตัดสินใจประกาศปรับกองกำลังทหารไทยในสามหมูบ้านของรัฐบาลไทยต่อสมาชิกสหประชาชาติ ในขณะที่ลาวและเวียดนามกำลังดำเนินแผนการของตน ในที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดและที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ นั้น จะเกี่ยวข้องกับการสมัครในครั้งนีหรือไม่ว่า และที่สำคัญคือ การปรับกองกำลังทหารในสามหมูบ้าน มีส่วนทำให้ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงหรือไม่ ในเรื่องนี้ได้มีบุคคลต่าง ๆ ให้ความเห็นไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา ได้กล่าวภายหลังที่ได้รับทราบผลการประชุมพิจารณาปัญหาสามหมูบ้าน ในคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2527 ว่า ความสำเร็จในการพัฒนาสามหมูบ้านระหว่างไทยกับลาว จะเป็นการเปิดทางให้กับประเทศไทยในการ

²⁵ "สภาความมั่นคงแห่งชาติรุกกระทรวงการต่างประเทศ," สยามรัฐ (30 กรกฎาคม 2527) : 1.

ลงสมัครแข่งขันเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ แต่การขจัดความตึงเครียดทางพรมแดนด้วยการปรับกองกำลังทหารไทย มิได้หมายความว่า เพื่อเปิดโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ไทยได้รับเลือกตั้ง²⁶ และความเห็นของพลอากาศเอกสิทธิ ภายหลังจากไทยได้รับเลือกตั้งแล้ว คือ

การเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ไม่ได้เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหสามหมูบ้าน ... ไม่สมควรผูกเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เข้ากับการแก้ไขปัญหสามหมูบ้าน แม้จะไม่มีเรื่องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง เราก็ต้องแก้ไขปัญหสามหมูบ้านอยู่ดี... การแก้ไขก็จะดำเนินไปในทำนองเดียวกันกับที่ได้ดำเนินการไปแล้ว²⁷

2. หม่อมหลวง พิศนาค เกษมศรี กล่าวว่า

โดยที่การสมัครก็ดี การหาเสียงก็ดี การดำเนินงานขั้นตอนจนกระทั่งเรื่องลาวก็ดี ก็ขึ้นอยู่กับกระทรวงและรัฐบาลที่จะช่วยในด้านนโยบาย และในด้านความสนับสนุน ผมก็อยากจะกล่าวไว้ด้วยว่า เรื่องลาว...สามหมูบ้าน เป็นกุญแจดอกสำคัญที่ทำให้เราผ่านพ้นอุปสรรคนั้นไปได้ เพราะการตัดสินใจอันเดียวของท่านรัฐมนตรีว่าการของเรา ที่...ท่านแถลงออกมาในที่ประชุม (สมัชชา) สหประชาชาติว่า ไทยพร้อมที่จะถอนทหารออกจากสามหมูบ้าน ปัญหาภายในขณะนั้นท่านก็คงจะทราบดีว่าเป็นอย่างไร ปัญหาทางการเมือง อะไรก็ดี การที่ท่านกล้าทำเช่นนั้น ผมเห็นว่าเป็นสิ่งที่เราควรระลึกถึง ทำให้การแรงค์ของฝ่ายลาวที่สหประชาชาติเนี่ยจะต้องล้มเหลวไป... มันเป็นการตัดปัญหาไปอย่าง รู้สึกว่าจะได้ประโยชน์ คือภาษาฝรั่งใช้คำว่า "defuses the issue" โดยที่ไม่ได้กระทบถึงปัญหาอธิปไตยเหนือดินแดนดังกล่าว แต่เป็นการลดการเผชิญหน้า... ถ้าพูดในวงการสหประชาชาติ ก็ต้องมีการสดุดีเป็นธรรมดา เพราะสหประชาชาติมีขึ้นก็เพื่อจะธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพของโลก เพราะฉะนั้นก็เป็นสิ่งที่ได้ประโยชน์มากที่สุด ที่ท่านพูด...ทำให้การทูตของ

²⁶"Siddhi confident of Security Council Seat," p. 1.

²⁷สัมภาษณ์ พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา, 27 พฤศจิกายน 2534.

เราสามารถนำเขาได้อย่างน้อย 1 ก้าว ... ถ้าเรานำเขาได้ 1 ก้าวตลอดเวลา
เนี่ยะ เราจะเป็นฝ่ายได้เปรียบ แล้วก็การเลือกตั้งมันก็ขึ้นอยู่กับกาเหตุ โดยเฉพาะ
เมื่อปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้น²⁸

3. พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการทหารบก
กล่าวว่า "เราปรับเปลี่ยนแนวถนน เนื่องจากต้องการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับลาว ซึ่ง
เป็นผลให้ประชาคมโลกเข้าใจความตั้งใจของไทยในเรื่องนี้ ทำให้ไทยได้รับชัยชนะในการ
แข่งขันรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง ในที่สุด"²⁹

4. นายสมพงษ์ ฝ้ายจำปา กล่าวว่า
ทั้งสองเรื่องนี้ไม่มี connection ต่อกันเลย การหาเสียงเพื่อเป็นสมาชิกคณะ
มนตรีความมั่นคงนั้น ... เป็นเรื่อง popularity ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของชาติอื่นต่อ
ประเทศไทยว่าเราเป็นประเทศที่รักสันติ เราเป็นประเทศที่เจริญแล้ว เราเป็น
ประเทศที่สามารถจะผดุงสันติภาพของโลกไว้ได้ แต่ในกรณีปัญหาสามหมู่นั้น ใน
สายตาของชาวโลก เขาถือว่าเป็นการทะเลาะเบาะแว้งสำหรับประเทศที่อยู่ใกล้
เคียงกัน และมีพรมแดนที่ยังไม่มีการแบ่งสรรออกไปอย่างชัดเจน ... มักจะเกิดปัญหา
นี้... เขาไม่ถือว่าสำคัญในสายตาของประชาคมโลก ... อันนี้เขายังไม่ถือว่าเป็น
การบุกรุกดินแดน³⁰

5. นายสุวิทย์ สุทธานุกุล กล่าวว่า ถ้าพิจารณาเฉพาะช่วงที่เกิดปัญหาสามหมู่นั้น
แล้ว เป็นไปได้ว่า ปัญหาที่กระทบต่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
เพราะถ้ามีเพื่อนบ้าน เพื่อน ๆ ต่างชาติทวงถามแล้ว อาจจะไม่ได้รับเลือก คือ มีข้อติดใจ ถ้า

²⁸ สัมภาษณ์ หม่อมหลวง นีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

²⁹ "Arthit urges UN mission solve Thai-Lao dispute," The Nation
(20 November 1984) : 5.

³⁰ สัมภาษณ์ สมพงษ์ ฝ้ายจำปา, 8 สิงหาคม 2534.

จะสนับสนุน การปรับกองกำลังทหารก็เพื่อให้หนทางการสมัคร เป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง เป็นไปได้ราบรื่น อย่างไรก็ตาม เหตุผลเพื่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงอาจจะไม่ใช่สาเหตุเดียวที่ทำให้มีการตัดสินใจประกาศปรับกองกำลังทหาร ในกรณีที่ไม่มีการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงอาจจะมีการถอนทหารก็ได้ แต่การสมัครดังกล่าวทำให้เร่งด่วนขึ้น เพราะขณะนั้น กระทรวงการต่างประเทศพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้ชัยชนะในการสมัครด้วย³¹

สำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่³² มีความเห็นว่า นโยบายปรับกองกำลังทหารไทยในสามหมู่บ้าน เพื่อเป็นการยุติการเผชิญหน้าทางทหารระหว่างไทยและลาว นั้น มีจุดประสงค์เพื่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง

ตามความเห็นของบุคคลต่าง ๆ ต่อความเป็นไปได้ที่การปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้านถูกทำขึ้นเพื่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงนั้น กล่าวได้ว่า มีทั้งความเห็นว่าการกระทำทั้งสองมีความเกี่ยวข้องกันและไม่เกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม การที่จะลงความเห็นในด้านใดด้านหนึ่งลงไป จำเป็นจะต้องพิจารณาเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย ดังนั้นในขั้นนี้ จะได้ทำการศึกษาเจาะจงไปที่กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อดูว่ากระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญต่อเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง และใช้ความพยายามเพื่อการสมัครดังกล่าวอย่างไร

ในขณะที่ปัญหาสามหมู่บ้านเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง ทำให้กระทรวงการต่างประเทศต้องทำงานหนัก 2 ด้าน คือ ด้านแรก ในเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง เป็นเป้าหมายที่กระทรวงการต่างประเทศต้องทำให้เป็นผลสำเร็จ เพราะเป็นความริเริ่มของกระทรวงการต่างประเทศเอง คงเป็นไปได้ที่กระทรวงการต่างประเทศจะตัดสินใจสมัครโดยไม่ได้คิดถึงโอกาสที่จะได้ชัยชนะ หรือไม่หวังผลในชัยชนะ มิฉะนั้นย่อมเป็นการนำชื่อเสียงของประเทศชาติไปเสี่ยงในการแข่งขันที่ไม่เกิดประโยชน์ และ

³¹ สัมภาษณ์ สุวิทย์ สุธานุกุล, 13 กันยายน 2534.

³² จากการสนทนากับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่

อาจทำให้ผู้ริเริ่มถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ ดังนั้น ความสำเร็จในการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกแบบไม่ประจำของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจึงเป็นเป้าหมายที่กระทรวงการต่างประเทศต้องพยายามผลักดันอย่างยิ่ง ด้านที่สอง กระทรวงการต่างประเทศจะต้องแก้ไขปัญหสามหมูบ้านกับลาวให้สำเร็จตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล

การที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบหลักต่อภาระหน้าที่ทั้งสองประการดังกล่าว ทำให้กระทรวงการต่างประเทศอยู่ในวิสัยที่จะจัดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ทั้งสองได้ตามจุดยืนและเป้าหมายที่ตนต้องการ เพียงแต่กระทรวงการต่างประเทศจะต้องโน้มน้าวหรือหาเทคนิควิธีที่จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นพ้อง ในจุดยืนและเป้าหมายของตนด้วย ในขณะนั้น จะเห็นว่ากระทรวงการต่างประเทศได้หาทางออกด้วยการปรับกองกำลังทหารออกมาจากสามหมูบ้าน โดยพลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา ได้ขอให้นายกรัฐมนตรีเข้ามาตัดสินปัญหา ทั้งนี้โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว การแก้ไขปัญหาก็ทำได้ง่ายขึ้น ในเรื่องนั้น.ต.ประสงค์อธิบายว่า นายกรัฐมนตรีให้ความไว้วางใจต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอย่างมาก นายกรัฐมนตรีจะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงนี้ และร่วมหารือกันอย่างใกล้ชิดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่สำคัญต่อผลประโยชน์ของชาติ (โปรดดูบทที่ 3 ประกอบ) ประกอบกับในขณะนั้น นายกรัฐมนตรีก็ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการสมัครเป็น

"หม่อมหลวง นีรพงศ์ เกษมศรี กล่าวว่า พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ก็ได้ช่วยหาเสียงเหมือนกัน เช่น บังคลาเทศ ท่านไปเขียนท่านก็กล่าวถึง ...กว่าที่กระทรวงหนึ่งกระทรวงใดจะโน้มน้าวให้ท่านยกเรื่องนั้นเรื่องนี้ขึ้นพูด มันต้องเป็นเรื่องที่ท่านเองสมัครใจที่จะพูดเมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ.." (สัมภาษณ์ หม่อมหลวง นีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532)

นอกจากนี้พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา ยังกล่าวว่า นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็มีส่วนในความสำเร็จครั้งนี้ด้วย เพราะนายกรัฐมนตรีมีโอกาสดำเนินทางไปต่างประเทศหลายประเทศ รวมทั้งประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศในกลุ่มอาเซียน อินโดนีเซีย จีน และเยอรมัน ก็มีมีส่วนช่วยเราอยู่มากเช่นกัน (จากศูนย์ผลิตรายการและข่าวกองทัพบก, "ความสำเร็จในการที่ประเทศไทยสามารถเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ," ข่าวประจำวันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม 2527).

สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงอยู่แล้ว ในขั้นนี้จึงสรุปได้ว่า กระทบวงการต่างประเทศใจจดใจจ่อ อยู่กับการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงเป็นสำคัญ

ปัจจัยซึ่งเป็นต้นเหตุให้กระทบวงการต่างประเทศต้องประกาศปรับกองกำลังทหารใน สามหมู่บ้าน คือ

1. เวลา ตลอดเวลาที่เกิดปัญหาสามหมู่บ้าน กระทบวงการต่างประเทศได้พยายาม จัดให้มีการเจรจาแก้ไขปัญหาระหว่างไทยและลาวเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาโดยเร็ว เพราะไม่ต้องการ ให้เป็นเรื่องราวใหญ่โต พลอากาศเอกสิทธิ กล่าวว่า "เราจะแก้ปัญหานี้ด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ จะพยายามไม่ให้ปัญหาขยายตัวออกไป แต่ทางลาวกลับขยายปัญหา ไม่รู้ว่าด้วยลูกๆ ของใคร อันนี้ทำให้เราเสียภาพพจน์"³³ และต่อมาพลอากาศเอกสิทธิ ได้พูดในทำนองเดียวกันว่า ตนปรารถนาที่จะเห็นข้อพิพาททางพรมแดนได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว³⁴ และว่ายังไม่ มีความจำเป็นที่จะต้องให้สหประชาชาติเข้ามาเป็นบุคคลกลางในการเจรจาแก้ปัญหา เพราะ ปัญหานี้เป็นปัญหาระดับทวิภาคีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน³⁵

อนึ่ง การที่กระทบวงการต่างประเทศไม่สามารถแก้ปัญหากับลาวได้สำเร็จในการ เจรจาทิ้งสองครั้ง ย่อมจะสร้างผลกระทบต่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง เนื่อง จากระยะเวลาในการเลือกตั้งใกล้เข้ามาและการโฆษณาโจมตีของลาวไม่มีท่าทีจะยุติ ดังนั้น กระทบวงการต่างประเทศ จึงหาทางออกในเรื่องนี้ ด้วยการยุติการเจรจากับลาวไว้ก่อน เพื่อ เป็นการชะลอปัญหาไว้จนกว่าการเลือกตั้งจะผ่านพ้นไป ทางออกนี้จะทำให้ปัญหาสามหมู่บ้านและ

³³"สิทธิ ญุลาวไม่หยุดไววาย," มติชน (20 มิถุนายน 2527) : 3.

³⁴"Lao border surveyed in one or two weeks," p. 5.

³⁵"Siddhi : No need for UN role," The Nation (1 September 1984) : 2.

การสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงถูกมองว่าเป็นคนละเหตุการณ์ ผลกระทบต่อการสมัครของไทยก็จะลดลงไป

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายลาวพยายามนำเหตุการณ์ทั้งสองนี้มาโยงกันและขยายปัญหาให้รุนแรงขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ไทยต้องหาทางระงับปัญหาไว้ด้วยการปรับกองกำลังทหาร ซึ่งพลอากาศเอกสิทธิ กล่าวว่า "การสมัครเรงเรามากขึ้น มันเกี่ยวกับเวลา... เราต้องแก้เร็ว เพราะเขาเตรียมโจมตีเราอยู่... เป็นจุด"วิกฤต" สำหรับเรา จัดเป็นวิกฤตทางปัญหาการเมือง เราไปอยู่ในจุดที่เราแก้ปัญหาไม่ได้ และในจุดที่เราอาจจะเสียหน้า"^{๓๖} ในทำนองเดียวกัน นายสมพงษ์ ฝ่ายจำปา ให้ความเห็นว่า "ผมว่ากระทรวงการต่างประเทศทำถูกแล้ว ในปัญหาใดก็ตามที่ยังไม่สามารถจะหาทางออกที่เป็นที่ mutually acceptable solution ได้แล้ว เรามีสิทธิ์ที่จะ withhold ไว้ได้ แล้วค่อยไปเจรจากันทีหลัง"^{๓๗}

2. คุณสมบัติ การโฆษณาโจมตีของลาวและพันธมิตรได้เน้นหนักที่จะทำให้นานาประเทศเห็นว่าไทยไม่เหมาะสมที่จะได้รับเลือกเข้ามาทำหน้าที่รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งพลอากาศเอกสิทธิ กล่าวว่า

ปัญหาที่สำคัญในขณะนั้นก็คือ ไทยยังคงมีทหารเข้าไปคุ้มครองการก่อสร้างทางในบริเวณสามหมุ่มบ้านที่เป็นกรณีพิพาทอยู่ ซึ่งอาจจะทำให้เข้าใจว่าเราได้ใช้วิธีส่งกำลังทหารเข้าแก้ไขปัญหาเขตแดน ซึ่งขัดต่อวิธีการแก้ปัญหาระหว่างประเทศโดยสันติวิธี... และว่า ปัญหาสามหมุ่มบ้านอาจจะเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงด้วยซ้ำไป หากเราไม่สามารถแก้ปัญหาการเมืองระหว่างประเทศได้ เพราะเมื่อเราอยู่ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศแล้ว ประเทศไทยก็ควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ซึ่งอาจจะทำให้เราตกเป็นฝ่ายจำเลย ถูกกล่าวหาโดยไม่มีใครช่วยได้ แต่เราสามารถแก้ไขได้ในเวลาที่ไม่นานนัก"^{๓๘}

^{๓๖} สัมภาษณ์ พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา, 27 พฤศจิกายน 2534.

^{๓๗} สัมภาษณ์ สมพงษ์ ฝ่ายจำปา, 8 สิงหาคม 2534.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา, 27 พฤศจิกายน 2534.

พลอากาศเอกสิทธิ กล่าวถึงเหตุการณ์ในขณะ เปิดประชุมที่สมัชชาสหประชาชาติว่า
ตนเห็นว่า

เรื่องที่น่าหนักใจมากที่สุดเห็นจะเป็น ปัญหาที่ฝ่ายตรงข้ามพยายามบั่นทอนการที่
เราจะได้รับเลือก ...ลาวพยายามที่จะโฆษณาชวนเชื่ออยู่เรื่อย ๆ และพยายามที่
จะเอาเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมประเทศ Non-Aligned รู้ลึกว่าการ lobby ของเขามี
แผนล่วงหน้าที่จะกีดกันเรา เพราะฉะนั้น ก่อนที่ผมจะปราศรัยในวันที่ 2 ตุลาคม
ลาวได้นำปัญหาสามหมู่บ้าน เข้าไปสู่ที่ประชุมกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และ
พยายามที่จะให้มีปรากฏอยู่ในคำแถลงการณ์ร่วมของกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดที่จะประณาม
ไทยเกี่ยวกับปัญหาสามหมู่บ้าน ซึ่งเรื่องนี้ ถ้าหากเป็นการประณามก็จะปรากฏใน
แถลงการณ์ตลอดไป ... ผมได้ทราบข่าวว่า ในการประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด
ซึ่งใช้สหประชาชาติ (เป็นที่ประชุม) ซึ่งมีร้อยกว่าชาติ ถ้าเขาทำได้สำเร็จในการ
ประณามเรา ก็แสดงว่าเราปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในการที่จะเป็นสมาชิก ซึ่งเขา
พยายามจะโฆษณาในทำนองนั้น เรื่องนี้ก็เป็นที่หนักอกผมมาก ผมจึงได้รายงานติดต่อ
มายังประเทศ ทางรัฐบาลและฝ่ายทหารก็เห็นว่า ...สมควรที่จะตกลงใจ...
เคลื่อนย้ายทหารของเราออกจากสามหมู่บ้าน ส่วนเรื่องต่อไปในการจะดำเนินการ
กับสามหมู่บ้านค่อยว่ากันทีหลัง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ทำให้ผมมีกำลังใจขึ้นมามาก ซึ่งตาม
แถลงการณ์ร่วมของเขา (กลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด) จะตกลงในวันที่ 2 เย็นวันนั้น หรือ
วันที่ 3 (ตุลาคม ภายหลังพลอากาศเอกสิทธิ ประกาศการตัดสินใจของรัฐบาลต่อ
สมัชชาสหประชาชาติ ในวันที่ 2 ตุลาคม) ...อันนี้ก็เป็นลูกระเบิด ซึ่งผมคิดว่าลาว
ไม่คิดว่าเราจะพูดอย่างนั้นมาก่อน ทำให้เขาไขว่เขวและสับสน เขาตามเรากลับ
ลาวประณามไทยประมาณ 2 ใน 3 ของการแถลง ซึ่งทำให้มวลสมาชิกของ
สหประชาชาติที่ฟังอยู่เห็นเป็นเรื่องตลกไป ...เรื่องนี้ก็ทำให้แถลงการณ์ที่เขา
พยายามจะนำ เข้า ไปสู่ที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดไม่ประสบผลสำเร็จ^{๓๑}

^{๓๑}"คำสัมภาษณ์ของ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ...",
หน้า 15-16. (บางส่วนได้อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 119, บทที่ 4)

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยเรื่องเวลาและภาพพจน์ของไทยมีส่วนสำคัญต่อการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรในคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อทั้งสองสิ่งนี้ได้รับความกระทบกระเทือน กระทรวงการต่างประเทศจึงต้องเร่งแก้ไข ดังจะเห็นได้จากการที่กระทรวงการต่างประเทศจะต้องรีบประกาศปรับกองกำลังทหารตัดหน้าการออกแถลงการณ์ประณามประเทศไทยของกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งจะมิในเย็นวันที่ 2 หรือ วันที่ 3 ตุลาคม 2527 สำหรับเหตุผลที่ไทยต้องเร่งหาทางยุติปัญหาด้วยวิธีการดังกล่าว และให้ความสำคัญต่อกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เป็นอย่างมาก เพราะกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนมากกว่าร้อยละ และเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในสมัชชาสหประชาชาติ จึงมีอิทธิพลต่อการได้รับเสียงสนับสนุนของไทยในการสมัครครั้งนี้ เมื่อไทยยุติปัญหาลงไว้ในลักษณะการปรับกองกำลังทหารยอมชี้ให้นานาประเทศเห็นเจตนาดีของไทยและเปลี่ยนท่าทีในทางลบมาเป็นผลดีต่อไทยได้

4. การดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง

1. การชี้แจงและทำความเข้าใจต่อกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด*

ลาวได้นำเรื่องปัญหาสามหมู่นบ้านเข้าที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เพื่อขอให้ที่ประชุมออกแถลงการณ์ประณามไทย แต่เนื่องจากไทยไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มดังกล่าว จึงได้ขอให้กลุ่มอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มดังกล่าว ช่วยพูดให้อย่างไรก็ตาม "เพื่อนของเราก็ไม่สามารถพูดแทนไทยได้ถนัด เนื่องจากยังไม่เข้าใจหลักฐานที่ชัดเจน แต่ลาวมีเวียตนามและมิตรประเทศฝ่ายโซเวียตช่วยเหลือสนับสนุนเต็มที่ ทำให้ไทยต้องตกเป็นฝ่ายรับ ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้รุกราน"^{๕๐}

*Davidson Nicol ได้วิเคราะห์ว่า รัฐสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มภายในภูมิภาคหรือกลุ่มระหว่างภูมิภาค ดังเช่น กลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดจะมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งมากกว่าดังตัวอย่างเช่น บังคลาเทศ ซึ่งเป็นประเทศจากกลุ่มเอเชียได้รับชัยชนะในการแข่งขันกับประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1978 เนื่องจากเป็นสมาชิกกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งมีฐานการสนับสนุนที่ใหญ่กว่า (จาก Davidson Nicol, "Paths to Peace," p. 6)

^{๕๐}สัมภาษณ์ พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา, 27 พฤศจิกายน 2534.

ภายหลังจากไทยได้ประกาศปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้านแล้ว ฝ่ายไทยยังได้พยายามชี้แจงให้สมาชิกสำคัญของกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดได้เข้าใจด้วย เช่น อินเดีย ในโอกาสที่ปลัดกระทรวงต่างประเทศอินเดียเดินทางผ่านมาไทยและในช่วงที่นายอาสา สารสิน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศไทยเดินทางไปอินเดีย พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา กล่าวว่า เราได้ไปพูดกับทางอินเดียว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราไม่ได้แสวงหาสงครามหรือจะไปต่อสู้รังแกลาว อันนี้เป็นเรื่องของความถูกต้อง ซึ่งเราพยายามจะหาทางแก้ปัญหาโดยสันติ ปัญหานี้เราคิดว่าจะแก้ไขโดยเร็ว ขอให้อินเดียเห็นใจและเข้าใจ เมื่ออินเดียเห็นว่าเราได้ตกลงไปเช่นนั้นแล้ว เขาก็พยายามช่วย เป็นอันว่าเรื่องปัญหากับลาวก็ไม่ได้นำเข้าสู่ที่ประชุมฯ เพราะศรีลังกาบอกว่า การประชุมกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ไม่มีเวลาพอที่จะมาพูดถึงเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นก็ขอให้เรื่องนี้ตกไป⁴¹

ต่อมาในภายหลัง พลอากาศเอกสิทธิ เศวตศิลา ได้ออกแถลงข่าวว่า

การที่ไทยได้เคลื่อนย้ายกำลังที่ส่งเข้าไปคุ้มครองการสร้างทางออกจากบริเวณสามหมู่บ้านชายแดนไทยและลาวด้านจังหวัดอุตรดิตถ์ รวมทั้งการปรับแนวการสร้างทางให้ลึกเข้ามาในเขตไทยมากขึ้นนั้น มิได้หมายความว่า ไทยสละสิทธิอธิปไตยเหนือ 3 หมู่บ้านดังกล่าว แต่ต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับทางฝ่ายลาว และไม่ต้องการให้ไทยถูกประณามจากกลุ่มประเทศ ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ซึ่งจะ เป็นอุปสรรคต่อการณ์ที่ไทยสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง⁴²

⁴¹"คำสัมภาษณ์ ๗๗๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ..." หน้า 16.

⁴²สยามจดหมายเหตุ ปีที่ 9 ฉบับที่ 44 (26 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2527) :

2. การชี้แจงต่อที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงในวันที่ 9 ตุลาคม 2527

เมื่อฝ่ายลาวพยายามขอให้คณะมนตรีความมั่นคง เปิดประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาสามหมู่บ้าน โดยอ้างว่า ไทยได้ละเมิดอธิปไตยของลาว โดยมีการไต่ตรองไว้ล่วงหน้านั้น หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติได้พยายามคัดค้านไม่ให้มีการประชุม โดยพยายามติดต่อถึงประธานคณะมนตรีความมั่นคงและผู้แทนถาวรประเทศสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงทุกท่าน ก็มาทราบว่า เราคงไม่มีหวังที่จะคัดค้านเขาได้ เพราะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ว่า ถ้าขอให้มีการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแล้วก็ต้องมี⁴³ เราก็ต้องเข้าไปชี้แจงข้อเท็จจริงก่อน แล้วก็ทำที่ของเราเพื่อแสดงให้เห็นว่า เราไม่ได้เป็นฝ่ายผิด และเราพร้อมจะให้มีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ตามหลักแห่งกฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ อันนี้เป็นเรื่องที่ต้องประสานงานกันหลายฝ่าย⁴⁴ ประเด็นที่ไทยย้ำในแถลงการณ์ของไทยก็คือ ปัญหาสามหมู่บ้านเป็นปัญหากระทบกระทั่งกันทางพรมแดนเพียงเล็กน้อยบนพื้นที่ 19 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสามารถเกิดขึ้นที่ไหนก็ได้ รัฐบาลไทยได้พยายามเปิดการเจรจากับฝ่ายลาวแบบทวิภาคีเพื่อแก้ไขปัญหาและเสนอให้มีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมพิสูจน์พื้นที่ แต่ฝ่ายลาวไม่ยอมตกลง ในที่สุดรัฐบาลไทยได้ริเริ่มปรับกองกำลังทหารออกจากสามหมู่บ้านเพื่อเปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีต่อไป

หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี ได้แถลงต่อที่ประชุมว่า ฝ่ายลาวได้พยายามใช้มติของปัญหาสามหมู่บ้านเข้ากับการสมัครเข้าสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย ดงแถลงการณ์ของลาวต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รวมทั้งแถลงการณ์ของลาวในวันที่ 9 ตุลาคม 2527 ความพยายามดังกล่าวเพื่อจุดเท็จและบ่อนทำลาย

⁴³ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี, ในการบรรยายเรื่อง "ประสบการณ์ในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ," ณ กระทรวงการต่างประเทศ.

⁴⁴ สัมภาษณ์ หม่อมหลวง พีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

* โปรดอ่านรายละเอียดใน "Thailand Foreign Affairs Newsletters,"

ภาพพจน์ของไทย คำตอบโต้ที่เผ็ดร้อนของลาวอาจมิใช่เพราะลาววิตกกังวลในปัญหาสามหมู่บ้านเป็นหลัก หากแต่มีเจตนามุ่งที่การสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย⁴⁵

แต่ด้วยการโฆษณาโจมตีของลาวมีขึ้นในระยะที่เราหาเสียง หม่อมหลวงพินพงค์ จึงชี้ให้ที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงเห็นว่า ลาวพยายามโยงเหตุการณ์ทั้งสองนั้นเข้าด้วยกัน เพื่อขัดขวางการสมัครของไทย หม่อมหลวงพินพงค์ กล่าวว่า "ประเด็นหนึ่งซึ่งผมอดใส่เข้าไปในสุนทรพจน์ไม่ได้ก็คือ บอกว่าการกระทำของลาวสื่อให้เห็นว่า เขาต้องการจะสร้างอุปสรรคขัดขวางการสมัครของไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่า ลาวไม่เคยปฏิเสธข้อนี้เลย จนกระทั่งบัดนี้"⁴⁶

3. การโน้มน้าวฝ่ายทหาร

ดังได้กล่าวแล้วว่า ก่อนหน้าที่จะมีการปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้าน ฝ่ายทหารยืนยันที่จะให้มีการตั้งเขตปลอดทหารในพื้นที่ดังกล่าว ต่อมาเมื่อกระทรวงการต่างประเทศได้แถลงในสมัชชาสหประชาชาติถึงการตัดสินใจของรัฐบาลไทยให้มีการปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้าน ท่าทีของฝ่ายทหารที่ปรากฏคือ ยังต้องมีการพิจารณาความเหมาะสมโดยคณะกรรมการระดับชาติก่อน ในเรื่องนี้นักการทูตบางคนรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันของกระทรวงการต่างประเทศและฝ่ายทหาร ในขณะที่กระทรวงการต่างประเทศอาจจะต้องการยุติปัญหาการยึดครองสามหมู่บ้านของฝ่ายทหาร เพราะมีความวิตกกังวลถึงสถานะของไทยในสหประชาชาติเป็นหลัก ด้วยปัญหาดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางการดำเนินการทางการทูตของตน แต่ทางฝ่ายทหารอาจวิตกกังวลว่า การถอนทหารจะทำให้ลาวได้เปรียบทางยุทธศาสตร์⁴⁷

⁴⁵"Thailand Foreign Affairs Newsletters," pp. 12.

⁴⁶หม่อมหลวงพินพงค์ เกษมศรี, ในการบรรยายเรื่อง "ประสบการณ์ในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ."

⁴⁷"Your slip is showing," Far Eastern Economic Review (18 October 1984) : 20.

ปัญหาเรื่องกองกำลังทหารในสามหมู่บ้านเป็นเรื่องที่กระทรวงการต่างประเทศ เคยพยายามโน้มน้าวฝ่ายทหารเช่นกัน กล่าวคือ ในช่วงที่พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก เดินทาง ผ่านมาทางนิวยอร์ก เพื่อเดินทางต่อไปยังกรุงวอชิงตันนั้น หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ได้ไปให้การต้อนรับ ในโอกาสนั้นท่านได้ เรียนชี้แจงให้พลเอกอาทิตย์ ได้ทราบว่า ปัญหาสามหมู่บ้านที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเป็นอุปสรรคต่อ การสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย โดยกล่าวว่า

เรื่องปัญหาสามหมู่บ้าน ซึ่งกำลังเกิดขึ้นนั้น ...มันเป็นความหนักใจของผมในฐานะผู้ แทนถาวรที่สหประชาชาติ เพราะขณะนี้ไทยกำลังสมัครเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิกคณะ มนตรีความมั่นคง และได้เรียนให้ทราบโดยสังเขปว่ามันจะกระทบกระเทือนต่อการ สมัครของเราอย่างไรบ้าง ... แต่พลเอกอาทิตย์ ตอบสั้น ๆ ว่า เรื่องการสมัคร อะไรเนี่ยะ ตนไม่ care จะแพ้หรือชนะ แต่สิ่งสำคัญคือ ตนจะไม่ยอมเสียดินแดน แม้แต่กระเบียดนิ้วหนึ่งของเมืองไทยให้แก่ประเทศอื่น ...หม่อมหลวงพีรพงศ์จึงเรียน ต่อไปว่า "แต่ท่านทราบไหมครับว่าคู่แข่งชั้นของเราคือมองโกเลีย ถ้าไทยแพ้ มองโกเลียนะ ขาหน้าเขาทั่วโลกนะครับ" ท่านเลยอึ้งไป⁴⁰

จากการศึกษาที่ผ่านมาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าปัญหาสามหมู่บ้านเกี่ยวข้องกับ การสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง โดยบุคคลต่างเห็นว่า ความเกี่ยวข้องดังกล่าว เนื่องจากลาวและพันธมิตรมีแผนการขีดขวางการสมัครของไทย ทั้งในที่ประชุมกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และในสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นที่ว่า การตัดสินใจของไทยในการปรับกอง กำลังทหารในสามหมู่บ้าน เพราะมุ่งเพื่อให้ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง หรือไม่นั้น บุคคลต่าง ๆ ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องนี้ กล่าวคือ มีทั้งความเห็น ว่า เหตุการณ์ทั้งสองมีความเกี่ยวข้องกันและไม่เกี่ยวข้องกัน แต่เมื่อพิจารณาจากความพยายามของ กระทรวงการต่างประเทศในการแก้ไขปัญหากลางสถานการณ์ยุ่งยากดังกล่าว และเจตนา

⁴⁰ สัมภาษณ์ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

ของกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น กลับชี้ให้เห็นว่า กระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญต่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงเป็นอย่างมาก และได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหารีเอกองค์การกำลังทหารในสามหมู่บ้าน จนนำไปสู่การปรับองค์การกำลังทหาร สาเหตุสำคัญคือ กระทรวงการต่างประเทศถูกกดดันจากแผนการของลาวและเวียดนาม ดังนั้น จึงน่าจะกล่าวได้ว่า ความพยายามในการปรับองค์การกำลังทหารในสามหมู่บ้าน มีแรงจูงใจจากความปรารถนาให้ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง

ส่วนปัญหาประการสุดท้ายคือ การปรับองค์การกำลังทหารในสามหมู่บ้านทำให้ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง หรือไม่

ภายหลังจากไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแล้ว กระทรวงการต่างประเทศ โดยนายปรัชญาทวี ตะเวทีกุล รองอธิบดีกรมสารนิเทศกล่าวว่า ชัยชนะของไทยในครั้งนี้ เนื่องมาจากความสำเร็จทางการทูตของไทยเมื่อในอดีต และยังเป็น การชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยสนใจในการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศเล็ก และให้ความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการสร้างสันติภาพ^{๖๓} และหม่อมหลวงนิรพงศ์ เกษมศรี กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้ไทยได้รับเลือกตั้งมี 2 ประการ คือ ประการแรก ประเทศไทยได้ชื่อว่ามี ความพยายามเชิงสร้างสรรค์ในกิจการเมืองระหว่างประเทศ บทบาทในด้านนี้มีภาพที่โดดเด่นมาก ซึ่งความสำเร็จในเรื่องนี้ไม่ได้หามาได้เพียงชั่วคืน แม้แต่บางประเทศได้พยายามส่งเสริม ภาพพจน์ของตน เพื่อจูงใจในการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง แต่ก็ไม่เป็นผล สำเร็จ ประการที่สอง เป็นความพยายามจากการณรงค์หาเสียง^{๖๔} แม้ว่าไทยได้เริ่มต้นหาเสียง

^{๖๓}"Thailand Foreign Affairs Newsletters," p. 2.

^{๖๔}หม่อมหลวงนิรพงศ์ เกษมศรี กล่าวว่า "การหาเสียงส่วนใหญ่กระทำที่นิวยอร์ก ผมกล้าพูดว่าได้ไปหาทูตเกือบทุกคนนะอะ ชาตเพียง 11 คนเท่านั้น 11 ท่านนั้นหมายความว่า เราเห็นว่าไปหาก็ก็น่ามีประโยชน์กับไทย" (จาก หม่อมหลวงนิรพงศ์ เกษมศรี, ในการบรรยาย เรื่อง "ประสบการณ์ในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ," ณ กระทรวงการต่างประเทศ).

ค่อนข้างช้าไปบ้าง แต่ก็เป็นเรื่องพิสูจน์แล้วว่ากลับเป็นประโยชน์เหนือกว่าคู่แข่งซึ่งหาเสียงมาก่อนหน้านี้⁵⁰

แม้ว่า การหาเสียงในระหว่างการเลือกตั้ง และบทบาททางการทูตของไทย เมื่อในอดีต จะมีอิทธิพลสำคัญต่อการได้รับชัยชนะก็จริง แต่ปัญหาสามหมุ่บ้านอาจจะเข้ามาเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไทยไม่ได้รับเลือกตั้งได้ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี ยอมรับว่าการที่ลาวโยงปัญหาสามหมุ่บ้านเข้ากับการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย ได้เป็นสาเหตุให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติบางประเทศมีท่าทีโอนเอนไปบ้าง ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนหน้านี้ได้ให้การสนับสนุนไทยเข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง การที่เราจะได้รับความมั่นคงมากกว่ามองโกเลียหรือไม่ นั่น ไม่เป็นปัญหาที่น่าวิตกกังวล แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า เราจะสามารถได้คะแนนสนับสนุน 2 ใน 3 เพื่อได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกหรือไม่ ต่างหาก⁵¹

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศบางคนยอมรับว่า พวกเขาวิตกกังวลมากกว่า ปัญหาสามหมุ่บ้านอาจจะส่งผลกระทบต่อ การสมัครแข่งขันเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย ถ้าลาวและพรรคพวกของตนใส่ร้ายป้ายสีว่าไทยเป็นผู้รุกรานดินแดนของลาวอย่างจงใจ อาจทำให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติบางประเทศ ซึ่งกำลังจะลงคะแนนเสียงให้ไทย หันไปลงคะแนนเสียงให้แก่มองโกเลียแทน หรืออีกทางหนึ่งก็คือ ลาวและพันธมิตร อาจจะพยายามหว่านล้อมประเทศบางประเทศให้งดออกเสียงให้ไทย เพื่อขัดขวางไม่ให้ไทยได้รับคะแนนสนับสนุนครบ 2 ใน 3⁵²

⁵⁰"Thailand will redress balance at Security Council,"

Bangkok Post (20 November 1984) : 5.

⁵¹Pichai Chuensuksawadi, "UN likely to vote on Thai seat Monday," Bangkok Post (18 October 1984) : 3.

⁵²"Your slip is showing ," p. 20.

ความวิตกกังวลดังกล่าวจะไม่ใช้สิ่งเกินเหตุนัก เพราะในขณะนั้น แม้ว่าฝ่ายไทยจะมั่นใจว่า มงโกเลียไม่มีโอกาสได้รับเลือกตั้ง ซึ่งหม่อมหลวงพีรพงศ์ เรียกว่า "ไม่ใช่ winning candidate" และว่า "ไม่มีทางที่มองโกเลียจะได้คะแนนเสียง 2 ใน 3 ก็ตาม แต่เราสามารถ block เราได้ ชัดขวางไม่ให้เราเข้าไป"⁵³ ดังนั้น ในช่วงที่เกิดปัญหาสามหมู่บ้าน ลาวและพันธมิตรค่ายสังคมนิยม ซึ่งมีโซเวียตเป็นแกนนำสามารถชัดเจนขวางไม่ให้ไทยได้รับคะแนนสนับสนุน 2 ใน 3 ได้ ซึ่งจะทำให้ไทยตกรอบในการแข่งขัน ด้วยเหตุนี้ แม้ฝ่ายไทยจะมีการหาเสียงที่ดี และมีบทบาททางการทูตที่เด่นเพียงใด ก็อาจจะเป็นสิ่งที่เปล่าประโยชน์ในการแข่งขันในขณะนั้น

ภายหลังการประกาศปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้าน และการชี้แจงท่าทีและนโยบายต่อปัญหาสามหมู่บ้าน โดยผู้แทนไทยในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2527 แล้ว ในวันที่ 10 ตุลาคม 2527 พลอากาศเอกสิทธิ ได้แสดงความมั่นใจมากขึ้นว่าไทยจะได้รับเลือกตั้ง โดยกล่าวว่า ขณะนี้มีประเทศ 63-65 ประเทศได้ยืนยันการสนับสนุนไทย จำนวนผู้สนับสนุนคงจะเพิ่มมากขึ้นเกิน 100 คะแนนในการลงคะแนนเสียงในรอบที่ 2 แม้จะมีการคาดคะเนกันว่าไทยจะได้รับเลือกตั้งในรอบที่ 4 แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแสดงความเชื่อมั่นว่าไทยจะได้รับชัยชนะในรอบที่ 2⁵⁴ ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้ คือในวันที่ 6 ตุลาคม 2527 พลอากาศเอกสิทธิ กล่าวว่า "ผมไม่สามารถคาดคะเนได้ในขณะนี้ ว่าเราจะแพ้หรือชนะ แต่อย่างน้อยที่สุด เราจะพยายามต่อไป"⁵⁵ และในช่วงเดือนสิงหาคม 2527

⁵³ สัมภาษณ์ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

⁵⁴ "Siddhi confident of Security Council seat," p. 1.

⁵⁵ "Lao move will hurt Thailand's U.N. bid," Bangkok Post

ภายหลังการเจรจาระหว่างไทยและลาวครั้งที่ 2 ล้มเหลว และกำหนดการประชุมสมัชชาสหประชาชาติใกล้เข้ามา พลอากาศเอกสิทธิ กล่าวว่า ตนรู้สึกเป็นกังวลมากต่อปัญหาสามหมู่บ้าน⁵⁶

ส่วนหม่อมหลวงพีรพงศ์ กล่าวว่า

การหาเสียง เราดำเนินการจนกระทั่งแทบจะก่อนวันเลือกตั้ง ผมก็ไม่แน่ใจว่าเราจะชนะ จนกระทั่งก่อนวันเลือกตั้งที่จะมาถึงก็วันศุกร์...เลือกตั้งวันจันทร์ ... วันศุกร์ ผมกลับมา หลังจากกำลังประชุมเตรียมงานกันอยู่ ผมก็ต้องไปพบกับผู้แทนกลุ่มอาหรับ กลับมาผมก็เข้ามาพูดกับพวกที่เขานั่งประชุมอยู่ "รู้สึกที่เราคงชนะ" นั่นเป็นครั้งแรกที่ผมพูด แต่ทางกระทรวงเขา optimism กว่าผม ซึ่งในที่สุดเขาก็ถูก ว่าเราชนะจริง แต่ทว่าจะชนะรอบ (ballot) ไหนนะ ผมถูกมาตั้งแต่ต้น⁵⁷

การประกาศปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้านของไทยในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ เป็นผลดีต่อการลงสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงของไทย ดังนี้

1. ทำให้การโจมตีของลาวขาดน้ำหนักไป จนถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่มีสาระ และเป็นเจตนาของฝ่ายลาวที่จะขัดขวางการสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงของไทย
2. การแก้ปัญหาของไทยในกรณีพิพาทสามหมู่บ้านนี้จัดเป็นกรณี "ตัวอย่าง" ที่ทำให้นานาประเทศได้เห็นถึงความสามารถและชั้นเชิงทางการทูตของไทยในการตัดสินใจปัญหาของตนเอง และเป็นการยุติปัญหาในภาวะล่อแหลมลงได้อย่างสันติวิธี ลักษณะเช่นนี้ ย่อมแสดงว่าประเทศไทยมีความสามารถพอที่จะเข้าไปมีบทบาทในการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงในโลกได้ นอกจากนี้

⁵⁶ อ่างแล้วในเชิงอรรถที่ 134, บทที่ 4.

⁵⁷ สัมภาษณ์ หม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี, 2 พฤษภาคม 2532.

การตัดสินใจปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้านยังเป็นการย้ำถึงเจตนารมณ์ของไทยที่จะแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของคณะมนตรีความมั่นคงด้วย

๓. การปรับกองกำลังทหารในสามหมู่บ้าน ช่วยทำให้ประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีท่าทีไม่ชัดเจนที่จะสนับสนุนไทย หรือยังมีความสงสัยเคลือบแคลงใจต่อประเทศไทยอยู่ (ยกเว้นประเทศที่ให้การสนับสนุนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว) มีความรู้สึกที่ดีขึ้น และหันมาให้การสนับสนุนไทยในที่สุด คณะเนเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะได้จากประเทศเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญด้วยเช่นกัน เพราะจะทำให้ประเทศไทยได้รับคะแนนครบจำนวน 2 ใน 3 ได้

โดยสรุปแล้ว การที่ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน เริ่มตั้งแต่ปัจจัยจากบทบาททางการทูตที่โดดเด่นของไทยในช่วงที่ผ่านมา ปัจจัยจากการรณรงค์หาเสียง และปัจจัยจากการแก้ปัญหาสามหมู่บ้านด้วยการปรับกองกำลังทหาร ปัจจัยทั้งสามนี้มีความสำคัญต่อการได้รับเลือกตั้ง หากแต่ปัจจัยประการสำคัญที่สุดคือ การแก้ปัญหาสามหมู่บ้านด้วยการปรับกองกำลังทหาร แม้ว่าบทบาททางการทูตของไทยจะดีเพียงใด และเป็นที่น่าเชื่อถือจากนานาประเทศเพียงใดก็ตาม แต่กรณีพิพาทสามหมู่บ้านอาจจะก่อผลในทางเสียหายได้ อย่างน้อยเมื่อไทยเรายืนยันว่าตนเองไม่ได้เป็นฝ่ายผิด หรือไม่ได้เป็นดังที่ลาวกล่าวหา เราก็ควรจะต้องหาวิธีการที่จะแสดงความบริสุทธิ์ใจของเรา เพราะถ้าเราถูกมองว่า เป็นฝ่ายผิดตามคำกล่าวหาของลาว แม้จะเป็นความผิดที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวจะ โดยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ย่อมจะสามารถลบล้างความผิดที่มีอยู่ลงไปได้เช่นกันั้น เราจึงต้องลบล้างคำกล่าวหาของลาวให้ได้ และด้วยวิธีการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติประการอื่น ๆ ของไทย นอกจากนี้ ความแพ้หรือชนะทางชั้นเชิงการทูตยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะเรียกคะแนนนิยม หรือคะแนนสนับสนุนจากคนรอบข้างด้วย

ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ปัญหาสามหมู่บ้านและการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง บุคคลหลายฝ่ายต่างยอมรับว่า ปัญหาสามหมู่บ้านเป็น "วิกฤตการณ์สำคัญ" ที่เป็นอุปสรรคต่อการสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง และต่างเห็นพ้องกันว่า ความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ทั้งสองเป็นแผนการที่ลาวสร้างขึ้นอย่างมีเจตนา เมื่อทุกฝ่ายเข้าใจว่าอะไร คือ "เหตุ" และอะไรคือ "ผล" แล้ว ย่อมเป็นปกติธรรมดาที่มนุษย์จะต้องหาทางแก้ปัญหาที่สาเหตุ เพื่อให้ได้ผล

หรือเป้าหมายตามที่ต้องการ และที่สำคัญก็คือ กระทรวงการต่างประเทศเองได้ทุ่มเทการรณรงค์หาเสียงมาจนเกือบถึงวาระสุดท้ายใกล้การเลือกตั้งแล้ว ย่อมจะไม่ต้องการให้ปัญหาสามหมุ่บ้านมาเป็นอุปสรรคขัดขวางการเลือกตั้ง

การที่ไทยใช้ทางออกด้วยการปรับกองกำลังทหารในสามหมุ่บ้าน มิได้หมายความว่า การดำเนินการดังกล่าวจะต้องมุ่งเพื่อการแก้ปัญหาสามหมุ่บ้านเพียงอย่างเดียว หากแต่เล็งการณ์ไกลไปมากกว่านั้น นั่นคือ การคาดหวังผลประโยชน์ที่มากกว่า 1 อย่างขึ้นไป ฉะนั้น การปรับกองกำลังทหารในสามหมุ่บ้าน นอกจากจะเป็นการระงับปัญหาโดยรวดเร็ว และไม่เสียสิทธิในการอ้างอธิปไตยในสามหมุ่บ้านแล้ว ยังเป็นการรักษาภาพพจน์ ชื่อเสียงของประเทศชาติเอาไว้ และเป็นการกู้สถานการณ์กลับคืนมา คุณประโยชน์เหล่านี้ย่อมส่งผลดีต่อไทยในการสมัครเป็นสมาชิกแบบไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงในที่สุด ในที่นี้จึงชี้ขาดได้ว่า กระทรวงการต่างประเทศเลือกใช้วิธีการปรับกองกำลังในสามหมุ่บ้าน เพราะมีความมุ่งมั่นอยู่ที่การสมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงเป็นสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย